

Prima imagine: umbra gratiilor proiectată pe tavanul galben murdar de lumina blândă a dimineții. Apoi o poruncă scrâșnită: „Dar mai taci, dracului, toantă bătrână!“ urmată de o tăcere apăsătoare. Ioana nu îndrăzni să rămână cu ochii deschiși, vocea metalică, iritată, o înpăimântase. Vru să întrebe: „Unde sunt? Ce se întâmplă cu mine?“ însă frica o paralizase. Conștientă că nu este singură, își concentrează atenția asupra zgomotelor din jur: pași, șoapte, gemete; numai că acestea nu-i spuneau mare lucru, se înălțau și dispăreau asemeni valurilor mării, erau stinse sau stârnite de aceeași voce: „Dar mai taci, dracului, toantă bătrână!“ Și nu putea să se elibereze de ele fiindcă în clipele acelea în memorie nu descoperea decât firele de iarbă, câteva, timide, ruginite, suspendate absurd într-un spațiu vag-albăstrui și liniștea domoală ca o apă nepăsătoare, de șes, amplificată chinuitor de niște zgomote ritmice, un fâlfâit îndepărtat de aripi care precedau scrâșnetul roților ce creștea exasperant și urletul confuz, între disperare și victorie: „Așa! Așaaa!“ Brusc, mișcarea anodină a ierbii înceta, spațiul atât de firav dintre ea și iarbă era incendiat de insolența unor faruri, ochi cameleonici, mari ce o îmbrânceau numai înainte, cu dușmănie, o trânteau la pământ și o ridicau pentru a o trânti iarăși cu o voluptate sporită. Și, când totul era alb, orbitor, când odată cu ea pământul, iarba, întunericul deveneau o pastă dureroasă ce pulsa dezordonat în ritmul frânelor și al urletului, în locul tăcerii și al nopții definitive atât de dorite, apăreau vii, întregi, firele ruginite de iarbă legănându-se monoton, ironice, prelungind astfel, la nesfârșit, așteptarea. Multă vreme imaginile și sunetele, atât de obositoare, se succedaseră în aceeași ordine și cam la aceleași intervale paralizându-i voința și

mișcărilor, iar mai târziu, când spaima, amplificată la paroxism de fiecare revenire, se transformase, bizar, într-un sentiment curios de împăcare, scrâșnetul roților mașinii, nervos, batjocoritor, își schimbase înțelesul: urma să o elibereze în sfârșit de toate, și astfel ea se răzbuna în felul ei: „Gata, totul s-a sfârșit, e bine...” La un moment dat sclipirile nervoase ale farurilor se estompaseră și, în cenușii difuz, pulsatile care-i luase până și aerul, Ioana auzi foarte clar singurul cuvânt cunoscut: „Așaaa!” și atunci – zvâcnind din lumea tulbure, derutantă – deschise larg ochii și, uimită de intensitatea luminii, de faptul că încă mai trăiește, întinse neîncrezătoare mâinile spre gratiile proiectate pe tavan, însă durerea ce urmase mișcării fusese atât de violentă încât și le retrase speriată, hotărâtă să aștepte un ordin, un îndemn sau măcar clarificarea șuvoiului dezordonat de cuvinte și pași ce o înălța curios spre tavanul pe care nu reușea să-l atingă: simțea că toate se petrec în afara ei, nu mai putea controla absolut nimic, simțurile, risipite cumva, violentate, înregistrau cele mai neașteptate sunete, culori, mirosuri, și ele se întretăiau ciudat, continuu, se ciocneau sau se risipeau pentru a se reîntoarce amplificate deformat într-o nouă și zadarnică tentativă de a-și găsi un echilibru. Apoi un nou cuvânt: „Mamăăă!” – scâncet nerod, obosit – o făcu să tresară și, foarte aproape, încât îi simțea respirația caldă, stătută, descoperi fața înlăcrimată a unei bătrâne care, netulburată de trezirea ei, continua să îngâne din ce în ce mai insistent: „Mamăăă!” însă privirile nu li se întâlniseră, femeia se adresa altei persoane, numai de ea știută, aflată undeva în spatele pernei, și era atât de concentrată încât Ioana reuși să-i observe detaliile feței îmbătrânite, maronii ca un pământ bântuit de secetă, gura diformă, roșie ce se contorsiona caraghios la fiecare strigăt, ochii goi, de sticlă umezită, înșurubați la întâmplare sub o frunte lată, masculină. Derutantă, Ioana nu mai avu tăria să întrebe sau măcar să schițeze un gest pentru a se elibera de greutatea bătrânei, de respirația ei fetidă; senzația că mai aleargă într-un spațiu ostil revenise deodată copleșitoare, dar gândul de *atunci*, că trebuie să reziste cu orice preț, să-și conserve forțele, îi părea îndepărtat, străin.

„Unde sunt? se întreabă iarăși. Unde sunt?” Ceea ce trăia nu-i mai amintea de ceva știut ori întâlnit. „Seamănă cu... Dar unde mă aflu?

De s-ar sfârși odată! Dar iarba?... Lumina? El? Hai, te rog, nu mă chinui... Sau poate că asta-i moartea... Și iarba?” Măinile nu mai atingeau nimic, chipul bătrânei se pierduse în ceață, încât trebui să se împace cu gândul că nu i-a rămas decât dibuirea anevoioasă într-un alt spațiu, la fel de străin și de accidentat, și durerea aspră din tâmple, exacerbată, și ea, de cea mai neînsemnată tentativă de mișcare.

„Dar mai du-te dracului!” auzi glasul metalic și, deodată, chipul bătrânei sparse, o secundă doar, ceața, pentru a se dizolva apoi definitiv în ea. Respirația i se ușurase, însă reîntâlnind gratiile, mult mai bine conturate, neglija această vagă bucurie și se opri asupra lor, de parcă în albul murdar dintre ele s-ar fi pierdut firele de iarbă și câmpia simțită ca o ilustrată îngălbenită, ruptă în bucăți mari de vocea obositor de clară – venită din adâncul memoriei – a celui ce nu contenise să repete cu furie: „Așa! Așaaa!” Și atunci, inundată de frică, nu îndrăzni să se desprindă de tavan, de gratii: simțea că *el* trebuie să fie prin apropiere; deși nu bănuia unde, în ce loc stătea ascuns, ochii lui tulburi, așintiți asupra ei, continuau să o rănească, însă, neputându-i-se opune sau sustrage, se străduia din răspuțeri să amâne întâlnirea și să nu-i pronunțe numele ca nu cumva slăbiciunea glasului ei să-i lase impresia că-i cere îndurare. Dar așteptarea chinuită, goală, neputința de a descoperi unde se afla se sfârșiră nu peste mult; se pomeni prinsă de umeri, ajutată să se ridice și, după o contractură scurtă, o vagă tentativă de apărare, se lăsă în voia degetelor fixate cu energie pe omoplați.

– Ușurel, ușurel, auzi o voce feminină, calmă, însă foarte îndepărtată, să nu se evaporeze tot alcoolul, că mai avem nevoie de el. Dar rău s-a matolit fetița, sărmana de ea! Asta-i viața, fir-ar să fie, cine-i în stare să suporte lumea fără pic de băutură în cap?! Nu-ți fie frică, sunt aici, cu tine, nu-ți zic nimic. Măcar eu. Că în rezervația asta este cine să ne dregă, cine să ne țină predici și să ne arate drumul cel drept pe care, îți jur eu, Tatiana Munteanu, cu mâna pe cruce, nu merge absolut nimeni, însă pe cel ce n-are sprijin și apărare îl umflă și-l aduce aici... Te matoliși, soro, și aștia se fac doar că pricep ce e durerea și de ce facem ce facem...

Ioana nu înțelesese nimic din neașteptata pălăvrăgeală a femeii, deși unele nuanțe ale vocii ei nu-i erau străine, însă când îi descoperi fața roșie, o roșeață intensă, de parcă și-ar fi greșit fardul, ochii

nelineștiți, de un verde spălăcit iradiind o suspectă solidaritate și înțelegeri, și mai ales cămașa foarte largă, albăstrie pătată cu tinctură de iod și sânge, prin deschizătura căreia, la cea mai neînsemnată tentativă de a se apleca, îi curgeau sânii sleiți, palizi, exclamă involuntar, doar pentru sine: „Unde sunt?” pentru ca imediat să-și răspundă grăbită: „E vis, e vis, e vis, nu se poate, nu se poate, nu se poate...” Dar auzind, extrem de aproape, acel urlat stereotip: „Mamăăă!”, întoarse instinctiv capul în direcția lui și, ca într-o fotografie uriașă, văzu salonul încăpător, populat cu o lume stranie, împietrită; cu deosebită precauție încercă să-și miște picioarele, mâinile, capul în speranța secretă că și fără ajutorul acelor persoane curioase va descoperi unde se află, însă durerile continue din tâmp, oboseala paralizantă și, mai ales, lumina tulbure o împiedicaseră să treacă dincolo de chipul femeii care o ajuta să părăsească patul. Ridicarea durase mult și în acel răstimp avusese un sentiment straniu că, dinafară, cineva încearcă să o reconstituie ca pe o jucărie mecanică distrusă; necunoscutul, lenes și neprițit, verifica parcă fiecare piesă, o asambla și renunța la ea, ca iarăși să revină, iar dorința ei din momentele acelea era ca, odată și odată, să se redescopere altfel, să nu semene cu ceea ce a fost și să nu mai simtă nimic. Într-un târziu, când s-a pomenit în picioare, avusese certitudinea că reconstituirea a reușit: toate în jur erau neînțelese, noi, o lume ireală, întruchipare a sentimentelor ei din acele momente.

- Unde sunt? se întrebă iarăși, însă de astă-dată în vocea ei nu mai era urmă de panică sau de nemulțumire, cuvintele se înlănțuieră greu, fără spor; curioasă, încerca să înregistreze tot ce se putea; chipuri, sunete, culori, obiecte, într-o tentativă disperată de a-și confirma impresia. Cuvintele, întregi, clare, venite de la o mare distanță se ordonau unul lângă altul, și ea, nesățioasă, grăbită se străduia să le rețină ca pe niște obiecte pentru a le descoperi înțelesul.

- Aici e casieria, răsă Tatiana. Am făcut-o, plătim!

- Unde sunt? repetă ea, uimită că din ceața ce o înconjura s-a desprins un alt chip: ochi verzi, mari, păr roșu, prost vopsit, buze groase, palide. Aici e casieria?...

Femeia cu ochi verzi izbucni într-un râs forțat, încât Ioana se retrase speriată, regretând că s-a lăsat readusă din lumea ei incertă, dar oarecum mai liniștită. „Cine este? Ce vrea de la mine?”

- Nu-ți fie teamă, o auzi pe Tatiana, nu-s toate pocnite în aripi. Alea din colț sunt numai cretine! Râzi, Sofico, o îndemnă ea pe o femeie masivă ca un pachiderm pe a cărei față rotundă adormise un zâmbet permanent, tâmp. Râzi, fă, că-ți suspend porția de prânz! Mai mult optimism, ce dracu! porunci Tatiana apropiindu-se de ea amenințătoare, ca imediat să-și amintească de vecina ei, o bătrână cu fața galbenă, obosită, care făcea diverse grimase. Zi, tu, Zenobia, ce mai face Miți?

- Liniște, se răsti aceasta strângându-și halatul vișiniu. Abia am reușit s-o culc. Eu m-aș purta frumos cu tine, și-am mai spus, da nu mă lasă Miți, căută Zenobia să se explice, arătând cu degetul mare spre piept. Ea vorbește în locul meu, ea mă chinuiește, ea îmi dictează toate porcăriile. A venit de o săptămână din Viena, s-a instalat aici, în piept, și nu mă lasă să scot nici un singur cuvânt. Auzi cum face? Uuuuu! Eu nu și-aș arăta limba, dar ea îmi interzice să rămân cu ea în gură... Și să vezi ce porcării îi trec prin cap! Auzi? Uuuu! Țoapă bătrână! Jigodie! Ți-am zis? Cine te-a pus să o trezești? Uuuuu! Și ăștia nu vor să mă opereze, să o scoată afară că-i expiră pașaportul și doar pe mine mă va lua militia la rost! Începu ea să se lamenteze.

Ioana privea contrariată în jur: pete portocalii, negre, albastre întrerupte de fulgerări de lumină în urma cărora apăreau figuri neînțelese. Singura certitudine: Tatiana. Ea se mișca mereu, când disperată, când veselă, de la una la alta, și agitația ei o obosea, dar n-avea destulă energie să-i vorbească, la cea mai mică mișcare a corpului obiectele din jur, pereții, geamurile se răsturnau, deveneau incerte, pulsatile. „Ce vor astea?” Treptat, Tatiana izbuti să îndepărteze femeile de lângă patul ei și astfel, mai sigură pe sine, după un timp oarecare, descoperi că în realitate nimic nu-i aparținea, nici gânduri, nici întâmplări, nici chiar hainele, și faptul acesta îi dădea o senzație dezagreabilă de vulnerabilitate. Se simțea inferioară celorlalte: ele puteau să știe cel puțin de ce se află acolo, aveau ceva, un motiv cunoscut sau măcar un obiect personal, o amintire. Ea însă? Căuta zadarnic, fără spor. În urmă nu descoperea decât acel spațiu alb, pustiu, ucis de lumină, și iarba, cele câteva fire, și mașina cu farurile ei agresive. „Iarbă, iarbă, iarbă... Pădure... De ce fug când... A fugi... Ce bizar! Iarbă, iarbă, iarbă... Cine intră? Cine râde? Nu! Iarba... Iarba... Iarba... Dar de ce vreau să fug?”

Urlete... iarăși urlete... pentru că... iarba... iarba... iarba... Unde fug? Se izbise parcă de un zid și căzuse; derutată, deschise ochii și se strădui să deducă din gesturile celor din jur ce se va întâmpla cu ea, însă, pe măsură ce auzea vorbe, se înspăimânta: se simțea urmărită, pândită și nu înțelegea pentru ce ochii câtorva femei n-o slăbeau o clipă, iar firul cu trecutul nu se mai lega; dincolo de iarbă și faruri nu descoperea nimic, de parcă viața ei începuse o dată cu urletul nesuferit al bătrânei: „Mamăăă!” și cu agitația sterilă a Tatiane. „Cine sunt ele? Sau mai degrabă cine au fost?” Spaima de ridicol o inhiba, îi interzicea întrebările, de aceea se mulțumi să înregistreze în continuare totul, cu furie, pentru a completa acel gol incomod și obositor din ea; vorbele femeilor, materiale, se desprindeau cu dificultate asemenea unor bucăți viu colorate dintr-un mozaic imens ce-i acoperea întregul câmp vizual și ea nu izbutea să le afle înțelesul sau măcar să descopere de ce se prăbușește, cu atâta grabă, totul.

– Și eu zac printre moartele astea, zise Tatiana așezându-i-se pe pat și prinzând-o de umeri. Trebuie să te obișnuiești și tu cu ideea... Nu-s periculoase. Doar sonate și cretine... Și cam jagoase. Dacă ar fi saloane mixte ar mai trece cumva vremea... Dar nu cu bărbați dintr-ăștia... Curtea e plină de smintiți și șontorogi... incapabili să lege două vorbe suportabile... Căci dragoste bănuiesc că n-au știut să facă niciodată! Însă cu puțintică răbdare, rezolvăm noi și problema asta, în caz că ai învățat să fii discretă. Apare scorpia de soră, ai văzut-o, o malacă... sau malac... Greu de spus ce ai găsi sub halat dacă ai băga mâna, și-apoi medicul de salon, rece, sever... Bărbat frumos, dar prea distant, prea sofisticat, nici nu știi de unde să-l iei... Vizita mare, altă apă de ploaie... Profesorul se face că-ți dă importanță, în realitate i se rupe de noi, niște bețive banale, cu viitorul compromis, dar și mie de el... Apoi tratamentul, partea cea mai scârboasă a zilei, masa, pe urmă dă Domnul și se cărăbănesc toți, iar Tatiana pune la bătaie vodculița ascunsă bine de tot și încingem un bairam pe cinste! Căci cui pe cui se scoate! Jos, la cazane, este un băiețuș cu suflet și cu tragere de inimă... Face chiar mai mult decât poate... Uneori... Ai fost atentă? Dacă tot suntem la dezalcoolizare, măcar să o facem lată! Până nu se punăștia mai serios pe treabă. M-au adus ca și pe tine cu salvarea, fără să mă întrebe ce cred, ce simt, ce necazuri am, ce dureri, fără să cerceteze printre ce murături

trăiesc... Aici te plictisesc cu reinsertia socială, dar îți pierd vremea degeaba, fiindcă n-au puterea să-i schimbe pe tolomacii care ne fac viața imposibilă și nici măcar să-mi vâre în cap o idee necompromisă, digerabilă. Și atunci? Cum să suportți? Te rogi, bei, te curvești sau cauți blocul cel mai înalt. Eu n-am curaj să mor, dar nici să trăiesc!

Deși dorise cuvinte, imagini, Ioana fusese incapabilă să o urmărească; frazele Tatiane, lungi, repezite o oboseau, iar mâinile, palide, pătate de nicotină și de cerneală, plimbate cu degajare prin fața ochilor ei, își pierdură consistența, se transformară iarăși într-un joc de pete întunecate și lumini din care, cu toată bunăvoința, reținea doar insule, fragmente dispartate; de unele încercase să se agațe – cu încăpățânarea cu care se fixase mai înainte pe umbra gratiilor de la geamuri – pentru a le găsi un înțeles, dar ele erau în afara ei, nu le putea ajunge și stăpâni, i se refuzau cu îndărătnicie; până la urmă însă izbutise să le înfrângă rezistența, opacitatea și, din amestecul tulbure de sunete și culori șterse, se desprinseseră o nedumerire firavă:

– Eu n-am băut niciodată... E o greșeală... Altceva a fost, cu totul altceva, șopti, însă în spatele cuvântului nu descoperi decât oboseala, spaima și o sete cumplită; gura i se încliease, iar ochii o ardeau, îi simțea injectați, plini parcă de fire de nisip.

– Crezi că la mine n-a fost altceva? ripostă enervată Tatiana. Ai impresia că eu am recunoscut? Sau că îmi convine să zac printre toantele astea? Mai bine să ne consolăm că în rezervația asta nu sunt numai nebuni... Habar n-ai pentru câte lucruri nu se refugiază omul aici! Sau, ca în cazul meu, din ce motive este adus... Află de la mine că mai mulți nebuni sunt afară. Și mai periculoși! Aici ai toate libertățile...

– Bine, dar nu-s bolnavă, accentuă Ioana cu sentimentul că nu fusese auzită.

– Treaba ta. Ceva îi fi având, că doar ai fost adusă și tu... Am văzut bine cum arătai, zise Tatiana, pentru ca apoi, înfuriată, să înceapă o demonstrație bizară: se duse la o femeie uscată, imobilă, un fel de copac noduros, înalt, desfrunzit, adormit în bătaia soarelui și, după ce îi smulse cu brutalitate perna de sub cap, o ridică de pe pat cu neașteptată ușurință, ca pe o valiză ușoară, pentru a o așeza într-un picior, lângă perete. Tu stai aici. Așa curge mai repede fluidul divin prin tine! Auzi? Gâl-gâl-gâl!